

ΘΕΜΑ

Φόβοι και ξόρκια
των ευρωπαϊκών
ελίτ

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

το θέμα της εβδομάδας

Φόβοι και ξόρκια των ευρωπαϊκών ελίτ

- Ενδεικτική η έκθεση της Credit Suisse για τους κινδύνους πολιτικής αποσταθεροποίησης και το λαϊκό ριζοσπασισμό στην Ευρώπη
- Τι εκτιμά η ελβετική τράπεζα για Ευρωπαϊκό Νότο, Ελλάδα και ΣΥΡΙΖΑ

Του Γιώργου Παπαϊωάννου

Η έκθεση που πριν από λίγες μέρες παρουσίασε στη δημοσιότητα η ελβετική τράπεζα Credit Suisse, σχολιάστηκε από τα ελληνικά ΜΜΕ μόνο ως προς το σκέλος των αναφορών της στον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και στο ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών στη χώρα. Μια πιο προσεκτική μελέτη της αναδεικνύει ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για την ευρωπαϊκή πολιτική πραγματικότητα. Κυρίως, όμως, δείχνει τι μοιάζει να φοβάται και τι προσδοκά ένας χαρακτηριστικός εκπρόσωπος των διεθνών αγορών.

Τι φοβούνται οι αγορές;

Η ελβετική τράπεζα αναφέρει ότι ορισμένοι επιμέρους δείκτες εμφανίζονται βελτιωμένοι αλλά εκτιμά ότι μια πιο συνολική ανάκαμψη είναι ακόμα επισφαλής. Αναδεικνύει, όμως, ως βασικό συστημικό πρόβλημα την πολιτική κρίση και αστάθεια: «Το μεγαλύτερο ρίσκο για τις αγορές δεν είναι η αδυναμία της Ευρωζώνης αυτή καθ' αυτή, αλλά οι επιπτώσεις της παρατεταμένης στασιμότητας στην πολιτική διαδικασία».

Το πρόβλημα για τις αγορές, σύμφωνα με την έκθεση του ιδρύματος, είναι η ριζοσπαστικοποίηση που έχει επιφέρει η κρίση και η έκφρασή της στο πολιτικό σκηνικό της Ευρώπης (χαρακτηριστικό από αυτή την άποψη είναι το Γράφημα 2):

«Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008-2009 και η κρίση της Ευρωζώνης του 2010-2013 έχουν αφήσει πολιτική ριζοσπαστικοποίηση στο πέρασμά τους. Αυτό έχει οδηγήσει σε ουσιώδη μείωση της υποστηρίξιμης των κυρίαρχων κομμάτων και δημιουργήσει χώρο σε νέα κόμματα και κινήματα να φέρουν αναταραχή στα εκλογικά αποτελέσματα». Η Credit Suisse αξιολογεί ως άκρως επικίνδυνες τις κάλπες που θα στηθούν το επόμενο διάστημα στην Ευρώπη, ενώ παρουσιάζοντας τις ημερομηνίες των εκλογών που θα πραγματοποιηθούν το 2015 (Πίνακας - Εκλογικό Ημερολόγιο 2015), παρατηρεί:

«Η επόμενη χρονιά φέρνει μαζί της υπολογίσιμους εκλογικούς κινδύνους. Υπάρχουν γενικές εκλογές σε Μ. Βρετανία, Πορτογαλία και Ισπανία. Και είναι επίσης πιθανό να δούμε εκλογές και στην Ελλάδα. Υπάρχουν ακόμα αυτοδιοικητικές εκλογές σε Ιταλία και Ισπανία. Με βάση τα παραπάνω, αυτές οι εκλογικές διαδικασίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή αναστάτωσης για τις αγορές».

Βράζει η Περιφέρεια...

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι περισσότερες ανα-

φορές του ελβετικού ιδρύματος σχετίζονται με την κατάσταση στην ευρωπαϊκή Περιφέρεια και ειδικά τις χώρες του Νότου. Η έκθεση εκτιμά ότι παρά την προβαλλόμενη σε αυτές τις χώρες αισιοδοξία και τα νούμερα που «ευημερούν», οι λαοί εξακολουθούν να βιώνουν τις ισχυρές συνέπειες της κρίσης και της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Η τράπεζα ανησυχεί για την άνοδο κινήματων και κομμάτων που χαρακτηρίζει «μη-κυρίαρχα», κάνοντας εκτενείς αναφορές στον ΣΥΡΙΖΑ, τους Podemos στην Ισπανία, αλλά και το ιταλικό Κίνημα 5 Αστέρων (Μπέπε Γκρίλο), όπως βλέπουμε και στο Γράφημα 1.

Χαρακτηριστικός, όμως, είναι και ο τρόπος που συνδέει τα «ριζοσπαστικά κόμματα» με τα προβλήματα ιδιαίτερα των νέων και την υψηλή ανεργία (Γράφημα 3). Στην κατηγορία των ριζοσπαστικών ή μη-κυρίαρχων («non-mainstream») κομμάτων, η έρευνα συμπεριλαμβάνει διαφορετικές δυνάμεις από όλο το πολιτικό φάσμα που, όμως, δεν ανήκουν στις δύο παραδοσιακές πολιτικές οικογένειες της Ευρώπης και διαφοροποιούνται από την κυρίαρχη πολιτική.

Ενδιαφέρον για την Ελλάδα

Εκτεταμένες είναι οι αναφορές της Credit Suisse στην Ελλάδα και ειδικά στον ΣΥΡΙΖΑ. Η τράπεζα υποστηρίζει ότι ο συστημικός κίνδυνος παραμένει και δεν προεξοφλεί τις συνέπειες μιας πιθανής εκλογικής επικράτησης του ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο, εκτιμά ότι ο ριζοσπαστισμός του έχει καμφθεί και ως εκ τούτου μια ενδεχόμενη νίκη του δεν θα είχε τις ίδιες συνέπειες με το 2012. Αναφερόμενο, δε, στο πολιτικό προφίλ του ΣΥΡΙΖΑ, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα διαπιστώνει:

«Το κόμμα έχει μετριάσει κάπως τους τόνους, κάνοντας λιγότερο ριζοσπαστικές τις εξαγγελίες του: Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν απειλεί πλέον να αποκηρύξει τις συμφωνίες διάσωσης με την Ε.Ε. και το ΔΝΤ, ούτε ζητά τη διαγραφή του χρέους, αλλά προτιμά να ζητά επαναδιαπραγμάτευση και κάποια ελάφρυνσή του».

Ακόμα, εκτιμά ότι η εκλογική του άνοδος οφείλεται κυρίως στην πολωτική τακτική που πιέζει άλλες πολιτικές δυνάμεις (βλέπε Γράφημα 4) και, προχωρώντας και σε ορισμένες κρίσεις για το ριζοσπαστισμό στη χώρα, αναφέρει:

«Ο ΣΥΡΙΖΑ κατάφερε να πολώσει την πολιτική αντιπαράθεση ανάμεσα στη «νέα» Αριστερά και την «παλιά» Δεξιά (Ν.Δ.), με την προοδευτική εξαφάνιση των μικρότερων αντιπολιτευόμενων

κομμάτων. Έτσι, η πρόσφατη άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ δεν θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως περαιτέρω άνοδος του ριζοσπαστισμού στη χώρα, αλλά ως μια συνένωση διαφορετικών τμημάτων του ριζοσπαστισμού με σκοπό να κερδηθούν οι εκλογές, ως μια μετριοπαθής πολιτική πρόταση».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όμως, έχουν οι εκτιμήσεις της Credit Suisse για τη σύνθεση και την κατεύθυνση μιας επικείμενης κυβέρνησης με κορμό τον ΣΥΡΙΖΑ που, φυσικά, απηχούν και τις δικές της προτιμήσεις:

«Αν και ο ΣΥΡΙΖΑ προηγείται στις δημοσκοπήσεις, ωστόσο ακόμα δεν δείχνει ικανός να καταφέρει να κυβερνήσει μόνος του (είναι απίθανο να κατακτήσει την αυτοδυναμία). Έτσι, το πρόβλημα είναι ότι πιθανά θα υπάρξει παρατεταμένη αβεβαιότητα για τον σχηματισμό κυβέρνησης, όπως και το ποια θα είναι η κατεύθυνση οποιασδήποτε νέας κυβέρνησης, ανάλογα με το ποιοι θα είναι οι «συνεργάτες» σε αυτήν. Αν είναι το Ποτάμι, αυτό θα σηματοδοτούσε μια πιο παραδοσιακή κεντροαριστερή προσέγγιση, παρά αν ο ΣΥΡΙΖΑ συμπαραταχθεί με πιο ακραία κόμματα της Βουλής που έχουν μια περισσότερο εθνικιστική προσέγγιση και αντιπαράτιθενται σκληρότερα στην Ε.Ε. και το ΔΝΤ».

Ο άλλος Νότος

Η έκθεση αναφέρεται, φυσικά, και στις υπόλοιπες χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, αξιολογώντας ως σημαντικότερη την απειλή των Podemos:

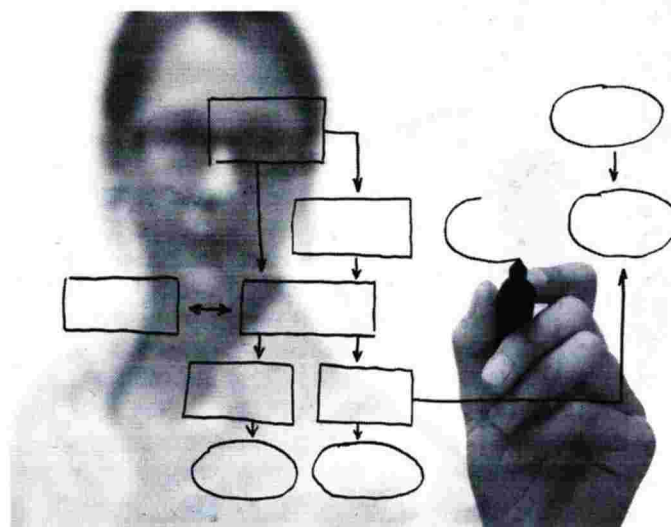
«Η έκπληξη -και σε απόλυτη αντίθεση με τις άλλες περιφερειακές χώρες- είναι το πόσο πολύ καιρό πήρε σε ένα κόμμα διαμαρτυρίας να αναδυθεί στην Ισπανία. Οι διαδηλώσεις της Ισπανίας με τους «Αγανακτισμένους» ή οι θυμωμένοι που διαφωνούν με την ένταση των μεταρρυθμίσεων και τις περικοπές επιδομάτων μορφοποιήθηκαν στο νέο αριστερό κόμμα των Podemos στην αρχή της χρονιάς. Μόνο λίγους μήνες μετά την ίδρυσή του, το κόμμα είχε πολύ δυνατή παρουσία στις Ευρωεκλογές».

Παρ' όλο που και για την περίπτωση των Podemos, υπάρχουν αναφορές σε ενδεχόμενη μετακίνησή τους προς πιο κεντρικές θέσεις, η έρευνα διαπιστώνει ότι, ακόμα κι έτσι, οι κίνδυνοι παραμένουν: «Τώρα στόχος (του κινήματος των Podemos) είναι να προωθήσει μια οργανωμένη αναδιάρθρωση του χρέους της περιφέρειας της Ευρώπης - πρόταση που οι αγορές δεν μπορούν να αφομοιώσουν. Οι επιδιώξεις αυτού του μαχητικού, λαϊκού κόμματος

Credit Suisse: Το μεγαλύτερο ρίσκο για τις αγορές δεν είναι η αδυναμία της Ευρωζώνης αυτή καθ' αυτή, αλλά οι επιπτώσεις της παρατεταμένης στασιμότητας στην πολιτική διαδικασία

Ποια είναι η Credit Suisse

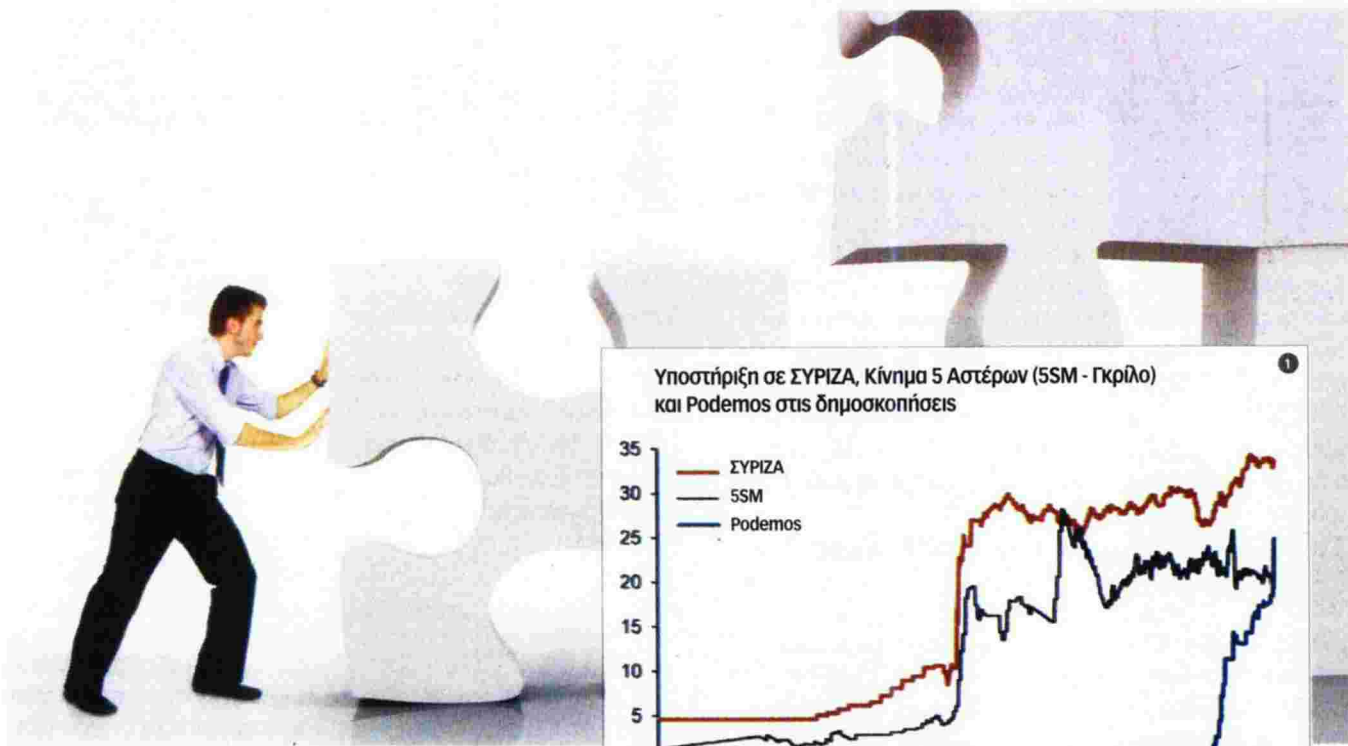
Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες ελβετικές τράπεζες και έναν από τους σημαντικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με παρέμβαση στην παγκόσμια αγορά. Οι εκθέσεις που κατά καιρούς εκπονεί περιλαμβάνουν εκτιμήσεις για την οικονομική αλλά και την πολιτική πραγματικότητα, συμβουλευόντας τους επενδυτές για το βαθμό σταθερότητας σε μια σειρά χώρες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2014, η ελβετική τράπεζα παρουσίασε ζημιές κοντά στα 800 εκατ. δολάρια, ποσό που σηματοδοτεί τη χειρότερη επίδοσή της από το 2008, καθώς οι ΗΠΑ της επέβαλαν, πρόσφατα, πρόστιμο ύψους 2,6 δισ. δολαρίων, αφού διαπιστώθηκε ότι η Credit Suisse διευκόλυνε Αμερικανούς πελάτες της να αποκρύψουν μεγάλα χρηματικά ποσά, μέσω της σύστασης off shore εταιριών... Τέλος, να σημειώσουμε ότι υψηλή θέση στον ελβετικό οργανισμό κατείχε η κυρία Σακελλαρίου, σημερινή «σιδηρά κυρία» του ΤΧΣ.



Εκλογικό Ημερολόγιο 2015: Υπαρκτό ρίσκο εκλογών στο άμεσο μέλλον

15/2:	Εκλογές στο Αμβούργο - Γερμανία
1/3:	Περιφερειακές εκλογές - Ιταλία
19/4:	Βουλευτικές εκλογές - Φινλανδία
7/5:	Γενικές εκλογές - Μ. Βρετανία
10/5:	Εκλογές στη Βρέμη - Γερμανία
Μάιος:	Περιφερειακές εκλογές - Ισπανία
Μάιος:	Εκλογές για Γερουσία - Γερμανία
13/6:	Γενικές εκλογές - Τουρκία
20/9 - 11/10:	Νομοθετικές εκλογές - Πορτογαλία
18/10:	Ομοσπονδιακές εκλογές - Ελβετία
Οκτώβριος:	Προεδρικές και Βουλευτικές εκλογές - Πολωνία
20/12:	Γενικές εκλογές - Ισπανία





μπορεί να δυσκολέψουν την προώθηση νέων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αυτός ο κίνδυνος γίνεται ακόμα μεγαλύτερος στην περίπτωση που σχηματιστεί κυβέρνηση με συμμετοχή των Podemos. Στη περίπτωση αυτή είναι πιθανό ακόμα και το ενδεχόμενο κάποιες μεταρρυθμίσεις, όπως το συνταξιοδοτικό, να αποσυρθούν».

Αναλύοντας την κατάσταση στη γειτονική Ιταλία, η Credit Suisse επικεντρώνονται στο Κίνημα 5 Αστέρων του Μπέπε Γκρίλο, το οποίο θεωρεί ότι μετατοπίζεται προς μία «κανονικότητα» και φαίνεται να μην ανανεώνει τα ριζοσπαστικά του αποθέματα. Παρ' όλα αυτά, η έκθεση δεν εφησυχάζει για τις εξελίξεις, συνυπολογίζοντας και την παραδοσιακή αστάθεια του πολιτικού και εκλογικού συστήματος της Ιταλίας.

Σταθερότητα, μεταρρυθμίσεις και «ωριμότητα»

Ποιες φαίνεται να είναι οι βασικές επιδιώξεις των ευρωπαϊκών ελίτ, αν θεωρήσουμε ότι τις προσδοκίες τους εκφράζει η έκθεση της ελβετικής τράπεζας; Αυτές θα μπορούσαν να συνοψιστούν σε τρεις: Ενίσχυση της πολιτικής σταθερότητας ως περιβάλλοντος ευνοϊκού για τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων. Απομείωση της επιρροής των πολιτικών δυνάμεων που αμφισβητούν την επίσημη ευρωπαϊκή-γερμανική πολιτική. Και αν αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί, ώθηση των αντισυστημικών δυνάμεων να επιδείξουν πιο «ώριμη» στάση, διαρρηγνύοντας τους δεσμούς τους με το λαϊκό ριζοσπασισμό. Σε σχέση με αυτές τις μετατοπίσεις, ενδιαφέρον έχει η παρακάτω αναφορά: «Φαίνεται ότι κινήσεις όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, το M5S και οι Podemos είναι πιο ικανές να προκαλέσουν ρήξεις στην πολιτική διαδικασία, όταν βρίσκονται στη νηπιακή τους ηλικία. Η ωριμότητα φαίνεται είτε να μετακινεί την πολιτική τους πιο κοντά σε μια πολιτική ενσωμάτωση, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, είτε αδυνατίζει σιγά-σιγά την υποστήριξη που απολαμβάνουν, όπως φαίνεται στην περίπτωση του M5S. Ως αποτέλεσμα, μια κυβέρνηση υπό την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται ότι θα προκαλέσει λιγότερες πολιτικές (και οικονομικές) αναταραχές αν προκύψει τον επόμενο χρόνο από ό,τι θα προκαλούσε το 2012. Και η έλλειψη της ορμής για το M5S-τώρα σφυγμομετρείται κάτω από 20%- το καθιστά σε μικρότερο βαθμό παράγοντα αναταραχής για τις ιταλικές πολιτικές εξελίξεις. Υπό αυτή την έννοια, η ικανότητα του Podemos να πρωταγωνιστήσει πολιτικά θα είναι στο απόγειό της τον επόμενο χρόνο».

Τέλος, η έκθεση της Credit Suisse επιδεικνύει ενδιαφέρον και για τις πολιτικές εξελίξεις σε Γερμανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Φινλανδία και Πολωνία, ενώ αρκετές είναι οι αναφορές που γίνονται στα κινήματα ανεξαρτησίας (Σκωτία, Καταλονία κ.λπ.) που εκτιμάται πως αποτελούν έναν πρόσθετο παράγοντα αποσταθεροποίησης.

